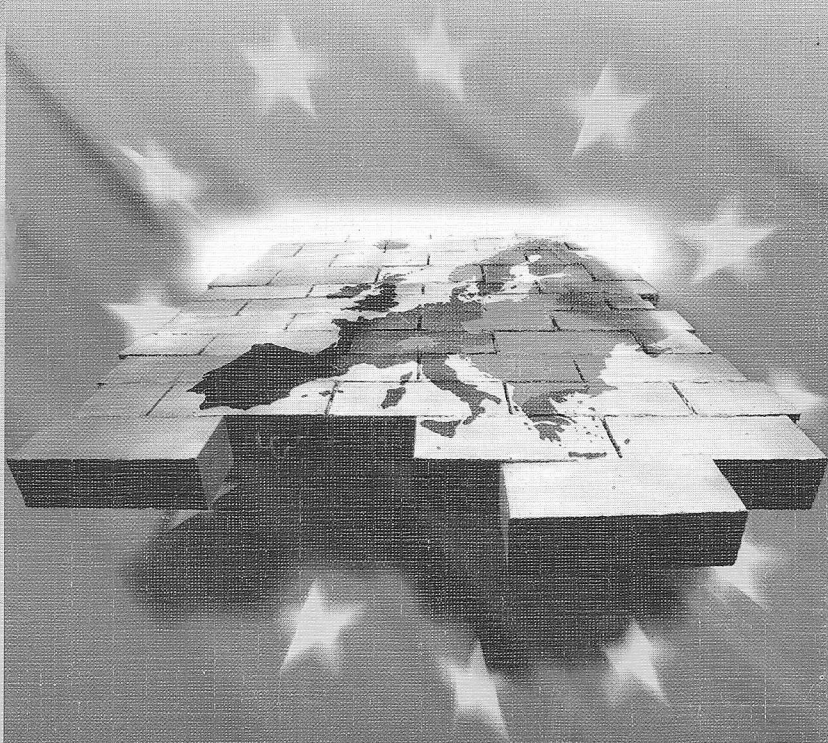

ТРЕТЯ МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

ЄВРОПЕЙСЬКІ ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ І ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Волинський державний університет імені Лесі Українки

Факультет міжнародних відносин

ЄВРОПЕЙСЬКІ ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ І ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Тези доповідей

**III Міжнародної науково-практичної конференції
студентів, аспірантів і молодих науковців,**

м. Луцьк, 18–19 травня 2006 р.

Том 2

Луцьк – 2006

Гронська Н. С.	Мотивування потреби у гармонійному співробітництві єврорегіонів	308
Малімон Н. А.	Інвестиційне співробітництво: стимул і наслідок розвитку транскордонної співпраці	311
Ісакова Н. Б., Красовська О. В., Грига В. Ю.	Вплив транскордонного співробітництва і партнерства на розвиток підприємництва у країнах перехідної економіки	312
Костюк О. С., Якимишин Л. Я.	Концепція міжнародного ланцюга поставок і транскордонне співробітництво	315
Зуй І. М.	Соціально-економічний розвиток прикордонних західних областей України і східних воєводств Польщі як фактор розвитку транскордонного співробітництва ..	317
Туховська К. С., Кузнецова К. В.	Регіональна політика і транскордонне співробітництво на прикладі Буковини	321
Андерсон Н. В.	Транскордонне співробітництво в умовах регіональної конкуренції (на прикладі єврорегіону "Нижній Дунай") ..	323
Кравченко Н. О., Зеленська О. О.	Співробітництво у галузі туризму в межах прикордонного співтовариства "Єврорегіон "Дніпро"	326
Круць А. В.	Транскордонне співробітництво екологічних організацій України, Росії та Білорусії в басейні Дніпра ..	328
Черномаз П. О.	Використання центрографічного методу для розрахунку центру єврорегіону "Слобожанщина" ..	330
Зелінська О. З., Протальчук Т. П.	Основні аспекти функціонування та розвитку єврорегіонів Великобританії	333
Łusenko O.	Euroregion Bug a rozwój transgraniczny	336
Зелінська О. З.	Особливості розвитку транскордонного співробітництва прикордонних регіонів Чеської Республіки	339
Крисенко С. В.	Основні аспекти транскордонного співробітництва країн Центрально-Східної Європи в гуманітарній сфері (на прикладі України та Румунії)	344
Гладкий О. В.	Формування транскордонного економічного співробітництва України та Угорщини	346
Поберецька Л. А.	Українсько-угорський транскордонний регіон	349
Шестакова К. Ю.	Буковина в контексті українсько-румунського прикордоння	351
Гвоздинський С. Л.	Проблема баскського сепаратизму в контексті франко-іспанського транскордонного співробітництва ..	354

Географічні та екологічні аспекти розвитку прикордонних і транскордонних територій

Савчук І. Г.	Теоретичний аспект системно-структурного аналізу у географії зовнішньої торгівлі	356
Тітенко З. В.	Роль місцевих громад у формуванні моделі територіального управління (на прикладі європейських країн та України)	358
Павленко А. А., Блинкова О. А.	Закономерности первичного расселения в Украине как историческая основа европейского интеграционного процесса	361

У результаті дослідження системи планування в Європі виявлено, що програмно-цільове планування здійснюється на таких рівнях: програми, які розробляються на національному рівні державами-членами ЄС: програми Європейського Союзу, так звані ініціативи Співтовариства. У фінансовому вимірі понад 90 % коштів акумулюється на реалізацію програм, ініційованих на національному рівні. 3-поміж чотирьох програм ініціатив співтовариства напряму INTERREG, зокрема транскордонного співробітництва Угорщини у форматі INTERREG III/A, Програми сусідства Угорщина – Словаччина – Україна, чітко виокремлюється угорсько-український сегмент співпраці у контексті розробки та реалізації програм згідно із системою пріоритетів щодо сприяння розвитку туристичного й рекреаційного потенціалу; інституційного співробітництва з метою зміцнення спільного транскордонного досвіду планування; розвитку співробітництва у сфері комунікацій, інфраструктури, а також співпраці у захисті навколишнього середовища.

Конструктивна частина регіональної політики в країнах Європи сьогодні виконується у форматі програм. Найвища ефективність реалізації програм забезпечується у процесі їх життєвого циклу, логіки поетапного здійснення програми: програмування, ідентифікації, розробки, фінансування, реалізації, контролю, моніторингу й оцінки.

Під час формування спільних програм розвитку прикордонних регіонів Угорщини та України слід максимально враховувати прикордонні фактори, сукупності переваг географічного розміщення, інфраструктури і наявних економічних та культурних зв'язків, що, в цілому, слугує основою для чіткого визначення стратегічних пріоритетів розвитку цілісного транскордонного регіону. За умов максимального врахування геополітичних чинників, історичних традицій, природно-ресурсних, соціально-економічних факторів, із метою досягнення цілей пріоритетами двох сусідніх прикордонних регіонів Угорщини й України були визначені: розвиток економічного співробітництва; розвиток людських ресурсів, культурне, інноваційне та науково-дослідницьке співробітництво; розвиток транспорту й інфраструктури; охорона навколишнього середовища; інституційний розвиток.

Отже, враховуючи визначену систему цілей, більше того, багатоцільовий підхід, який дає можливість розробки альтернатив розвитку, що, у свою чергу, надає стратегії розвитку прикордонних регіонів Угорщини й України динамічності та створює можливість здійснення тактичних змін певних елементів цілісної структури, яка таким чином активно зможе реагувати на "подразнення" зовнішнього і навіть внутрішнього середовища.

УДК 316.47 (477)

К. Ю. Шестакова, кандидат
соціологічних наук, викладач кафедри
соціології, управління та євроінтеграції
Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова

Буковина в контексті українсько-румунського прикордоння

Роботу виконано на кафедрі соціології, управління
та євроінтеграції НПУ ім. М. П. Драгоманова

Зупиняючись на питанні функціонування та особливостей українського прикордоння, відзначимо, що в засобах масової інформації і наукових колах

поширена теза, в основі якої лежить твердження про культурну та соціально-економічну неоднорідність України, причому головна межа поділу проходить між Західною та Східною її частинами. Наприклад: "Поза суверенною державністю існували немов би дві України: західний регіон (Галичина) з його географічним та політичним втягуванням до орбіти суміжних країн, та східний, який відчував міцний культурний та політичний вплив з боку Росії" [1, 164]. Або: Донецьк і Львів – це "...різні країни, різні світи, різні цивілізації" [2, 19–20].

Із точки зору теоретизувань над прикордонням, особливо у сенсі запропонованого В. Павлючуком національного і цивілізаційного прикордоння, Україна в її сучасних межах не лише має внутрішні прикордоння (різного характеру), але у європейському масштабі стає межею між Західною та Східною Європою. Найкращим чином таке розмежування проводить С. Хантінгтон, який ідентифікує католицьку Західну Україну із західною цивілізацією, а Східну – з православною [3]. Теоретизування дослідника стосуються майбутніх і сучасних (наприклад, в Югославії) зіткнень цивілізацій, під якими він розуміє найвищі культурні об'єднання людей, включно з культурними спільнотами на рівні села, регіону, етносу, релігії. Тому він не бачить культурної єдності між Західною та Східною Україною.

У цьому контексті можна пригадати полеміку серед представників української громадськості й наукових кіл, одним з ініціаторів якої став М. Рябчук. Інтерес викликала висловлена публіцистом думка щодо суспільної амбівалентності, яка є характерною рисою пострадянського українського суспільства. М. Рябчук вважає, що об'єктивні відмінності між Сходом України та її Заходом не лише мають місце, але й стають гарним матеріалом для залякування населення "розколом" і "громадянським конфліктом".

Теза про відмінність розвитку регіонів України, очевидно, не потребує доведення. Однак дати пояснення окресленій ситуації можливо за допомогою розвиненого у польській соціології напрямку "соціології прикордоння", репрезентованого працями А. Клоковської, Г. Бабінського, А. Садовського й іншими.

Прикордоння – терен, який становить рідко де наявні можливості обміну та культурної дифузії, виникнення різнорідних форм співпраці його мешканців. Створюється специфічний клімат, який сприяє толерантності й акцептації, або ворожості, конфліктам, упередженням та антагонізмам. Формуються різні виміри суспільної свідомості.

Характеризуючи українсько-румунське прикордоння, звернемося до тривимірного тлумачення цього явища. У просторовому сенсі українсько-румунське прикордоння (Буковина) є історично сформованим регіоном, розміщеним далеко від центру, поблизу державних кордонів України, Польщі, Румунії.

У суспільно-культурному контексті Буковина вирізняється тісними суспільно-культурними контактами між представниками етнічних груп, які населяють регіони: українцями, румунами, молдаванами, євреями та поляками, хоча національності, які складають більше 1% від населення області, представлені українцями, румунами, молдаванами, росіянами.

Говорячи про атериторіальний спосіб тлумачення прикордоння, запропонований А. Клоковською [5, 125], варто відзначити, що буковинське прикордоння становить сусідство української, румунської, молдавської, єврейської та польської національних культур, яке виникає з мішаної національно-етнічної генеалогії шлюбів; із членства в національній чи етнічній меншині на території, де одна культура домінує над іншою національною культурою, або в результаті

переходу від одного національного самоокреслення до іншого, яке не може означати повного відторгнення попередніх культурних зв'язків.

Якщо на загал такий погляд на українсько-румунське прикордоння є простим, але достатньо змістовним, варто поглянути на цей терен крізь призму формування таких площин міжетнічного співжиття, як молдаване – українці, румуни – українці, молдаване – румуни, та меншою мірою вектори, пов'язані з євреями і поляками Чернівецьчини. Саме в цьому аспекті можна виявити такий підводний камінь, про який фактично говорить М. Покшинська: "твердження, що Буковина є регіоном прикордоння, носить риси тавтології, оскільки проникнення культур, щоденне стикання репрезентантів різних культур, переламування суспільно-культурних і комунікативних бар'єрів були та залишаються рисами суспільного життя в цьому регіоні" [6, 123].

Питання, як представити це прикордоння і його межі, ускладнюється тим, що на політичній карті Чернівецька область межує з Молдавією та Румунією, а український актор відносно терену Буковини часто забуває, що сама назва стосується як північної, так і південної частини. При цьому Південна Буковина, яка перебуває у складі Румунії, також межує з Молдовою. Таким чином, є можливість розрізнити, певним чином виокремити три прикордоння – молдавсько-українське та румунсько-українське, румунсько-молдовське, які стикаються саме на терені Буковини. З іншого боку, приклад деяких європейських прикордонь дає змогу полегшити ситуацію і подивитися на Буковину насамперед як на проблему культури, адже будь-яке прикордоння є категорією внутрішньосуспільною (або внутрішньокультурною), оскільки воно виступає не лише на стику культур, але й у середині кожної з них.

Прикордонний, або, точніше – транскордонний, характер Буковини очевидний повною мірою, однак необхідність подальшого розв'язання цього аспекту справді актуальна. Явища та процеси, що відбуваються на обох теренах, особливо в контексті їх стратегічного розміщення та, як зауважує М. Покшинська, з огляду на їх функцію каталізатора виникнення суспільно-культурних явищ [6, 124], відкривають широкий простір для дослідників.

Безперечно, дослідження розвитку прикордоння в контексті європейської інтеграції має виняткове значення для з'ясування функціонування життєдіяльності Буковини. Актуальними виглядають питання ідентичності мешканців цього регіону в напрямі вивчення європейської ідентичності. Адже, ймовірно, на Галичині рівень відчуття приналежності до євроспільноти є вищим, аніж на Буковині. У зв'язку з цим, як підкреслювала М. Цехоцинська, членство поляків у Євросоюзі буде означати, що їх майбутнє щоразу меншою мірою залежатиме від держави й національного зв'язку, єдності, і значно більше залежатиме від діяльності локальних та регіональних спільнот, з одного боку, а з другого – від участі в європейській спільноті й у поступовій європейській глобалізації, спільного творення та широкого обміну капіталу, інформації, людей і т. д. [4, 63].

Література

1. Макеев С. А., Оксамитная С. Н., Швачко Е. В. Социальные идентификации и идентичности. – К.: Ин-т социологии НАНУ, 1996. – 185 с.
2. Рябчук М. Дві України: реальні межі, віртуальні війни. – К.: Критика, 2003. – 335 с.
3. Хантингтон С. Нации и национализм после 1780 года. – СПб.: Алетейя, 1998. – 305 с.
4. Ciechocińska M. W poszukiwaniu nowych wyznaczników tożsamości regionalnej // Pogranicze. Studia społeczne. – T. VIII. – Numer specjalny. – Białystok: Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, 1999. – S. 27–36.

5. Kłoskowska A. Kultury narodowe u korzeni. – Warszawa: Wyd. Naukowe PWN, 1996. – 469 s.

6. Pokrzyńska M. Bukowina w perspektywie transgraniczności // Transgraniczność w perspektywie socjologicznej. Kontynuacje i wyzwania / Pod red. J. Leżkowsicza-Baczyńskiego. – Zielona Góra: Lubuskie Towarzystwo Naukowe, 2001. – T. 2. – S. 45–56.

УДК 327: 323.173(=361)(460+44)

С. Л. Гвоздинський, аспірант
факультету міжнародних відносин
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Проблема баскського сепаратизму в контексті франко-іспанського транскордонного співробітництва

Роботу виконано на кафедрі країнознавства
і міжнародного туризму ЛНУ ім. І. Франка
Науковий керівник: І. З. Зінко, кандидат
економічних наук, доцент кафедри країнознавства
і міжнародного туризму ЛНУ ім. І. Франка

Транскордонне співробітництво відіграє вагомую роль у вирішенні різноманітних проблем, які виникають у сфері двосторонніх та багатосторонніх відносин. Такий вид співробітництва дає можливість сконцентрувати зусилля декількох держав навколо певної проблеми, що значно підвищує ефективність у порівнянні зі спробами самостійного її вирішення.

Серед головних проблем гарантування безпеки і співробітництва в сучасній Європі є питання боротьби різними формами тероризму, в тому числі із загрозами сепаратизму та територіальної цілісності країн. До таких проблем належить сепаратизм басків – маленького європейського народу чисельністю майже 800 тис. осіб, що стала доволі гострою як для внутрішнього життя Іспанії та Франції, так і для їхніх двосторонніх відносин.

Історична область Країна Басків поділена між Францією та Іспанією: в Іспанії розташована її більша частина, де проживає близько 70 % басків. Баски проживають у чотирьох провінціях Іспанії (Гіпускоа, Бісайя, Алава і Наварра) і трьох департаментах Франції (Сула, Лабурд і Нижня Наварра). Баски називають себе Euskaldunak, а свою країну Еускаді (Euskadi). Баскський народ надзвичайно пишається своєю мовою, яка не подібна на інші європейські мови. Баскською мовою (euskara) розмовляють близько 650 тис. людей в Іспанії і 80 тис. людей у Франції [1].

Баскські націоналісти не сприймають політичного кордону між Іспанією та Францією, називаючи свої території відповідно Північна і Південна Еускаді. Вони ставлять собі за стратегічну мету утворення власної незалежної держави у етнічних межах компактного проживання басків, що становить відчутну загрозу для територіальної цілісності двох великих європейських держав-членів Європейського Союзу. Таким чином, розвиток ідеї власної баскської держави безпосередньо пов'язаний з франко-іспанськими взаємовідносинами [2].

Протягом тривалого часу наріжним каменем франко-іспанських відносин був той факт, що французьке населення надавало притулок для іспанських басків, які вели збройну боротьбу проти центрального уряду Іспанії. В селах та містечках